

Tıbbi İstatistikte Metod Seçimi

THE METHODS TO BE USED IN MEDICAL STATISTICS

Mete F.TOPPARE*

•Türkiye Sağlık ve Tedavi Vakfı Çocuk Sağlığı ve Hastalıklar Uzmanı, ANKARA

Tıbbi araştırmaların istatistiksel değerlendirilmesinde seçilecek metodun ne olması gerektiği çoğu zaman araştırmacının en zorlandığı konulardan biri olmuştur. Yanlış istatistiksel metodun seçimi araştırmacının verdiği emeğin boşa gitmesi bir yana, hatalı yorumlara, sırf bu nedenle Türk yazarların araştırmalarının yurtdışında yayınlanamaması gibi sonuçlara yol açmaktadır.

Seçilecek testin cinsini etkileyen faktörler

1. Tek veya birden fazla değişkenli analiz olup olmaması
2. Grupların bağımsız olup olmaması (aynı deneğin birden fazla teste kullanılması)
3. Grup sayısının 2 veya 3+ olması
4. Verinin sayısal olması veya ölçümle belirtilmesi
5. Verinin zaman içinde değişme gösterip göstermemesi
6. Verinin parametrik (normal dağılıma uygun ve varyansları homojen) olup olmaması
7. Denek sayısının 30+ olup, olmaması
8. İlişkinin lineer olup olmaması.
9. Bağımlı değişkenin özellikleri; gibi ana hatlarda toplanabilir.

Aşağıdaki tablolarda tek değişkenli (Tablo 1) ve çok değişkenli (Tablo 2) analizler için uygulanması gereken analiz seçim tekniği gösterilmiştir.

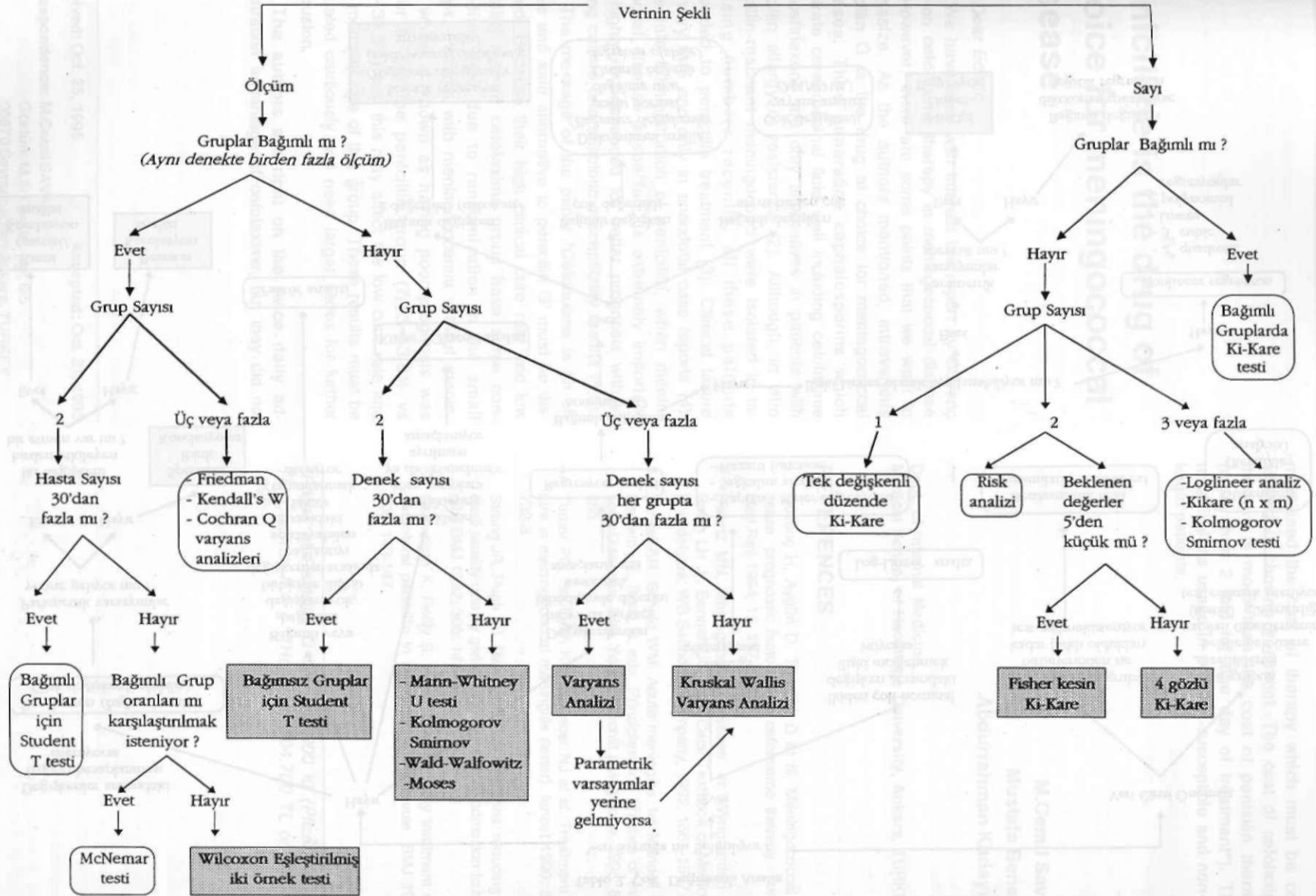
Bu tablolarda bazı testler sırf tıp alanına özgü olmakla beraber nadir olarak kullanılırlar (Sağ kalım analizi). Bazı testler ise sadece profesyonel olarak istatistikle uğraşanların yapması ve yorumlaması gereken testlerde (Faktör analizi, küme analizi). Tabloya daha çok eczacılıkta kullanılan LD₅₀ ve potans tayini testleri probit analizi vb. testler dahil edilmemiştir. Sık kullanılan testler gri gölgeyle daha belirgin olarak gösterilmiştir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, her doktorun bütün testleri bilmesi ve uygulamasını beklemek haksızlık olur. Bu konuda ileri ülkelerde olduğu gibi özellikle araştırma kurumlarında rahatlıkla ulaşılabilecek ve işbirliği yapılacak istatistikçilerin eksikliği hissedilmektedir.

KAYNAKLAR

1. SPSS for Windows-Advanced Statistics, Release 5,1992-Textbook
2. SPSS for Windows Professional Statistics, Release 5,1992-Textbook
3. Hayran M, Özdemir O, Bilgisayar, İstatistik ve Tıp. Hekimler Yayın Birliği Ankara 1995.
4. Sümbüloğlu K, Sümbüloğlu V: Biyoistatistik. Özdemir Yayıncılık Ankara 1993.
5. Toppare MF: Doktorlar için Tıbbi İstatistik, SPSS-1 Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 1992 1(7): 239-42.
6. Toppare MF: qpkorlar için Tıbbi İstatistik, SPSS-2 Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 1992 1 (8): 274-277.

Tablo 1. Tek Değişkenli Analiz



Tablo 2. Çok Değişkenli Analiz

